

27.02.2020

Basın Açıklaması

KORONAVIRUSU BEKLERKEN

Geçtiğimiz yıl sonunda Çin'de ortaya çıkan Koronavirüs salgını bütün dünyaya yayılıyor. Komşumuz İran'da da Koronavirüsüne bağlı ölümlerin görülmesi tehlikenin giderek ülkemize de yaklaştığını gösteriyor. Bu durum, doğal olarak, toplumda büyük bir endişeye yol açmış durumda.

Koronavirüsler (CoV) insanlar arasında hastalık yapabilen, bazı hayvan türlerinde (yarasa, deve, vb) de tespit edilebilen geniş bir virüs ailesidir. İnsanlarda eskiden beri hastalık yapmakta olan insan koronavirüsleri nezleyle neden olur, ancak son 20 yılda hayvanlarda, özellikle yarasalarda hastalık yapan bazı koronavirüslerin insanlara sıçradığı ve çeşitli mutasyonlarla insanlar arasında yayılma özelliği kazanarak salgınlar yaptığı görülmüştür. Bu tür hayvandan insana bulaşmış koronavirüsler 2002'de Çin'de ortaya çıkmış SARS-CoV, 2012'de Suudi Arabistan'da ortaya çıkmış MERS-CoV ve 2019 yılının son ayında Çin'de ortaya çıkmış olan SARS-CoV-2 virustur. SARS-CoV-2'nin neden olduğu hastalık kısa süre önce Koronavirüs Hastalığı-2019, kısaca COVID-2019 olarak adlandırılmıştır.

SARS-CoV-2 henüz 2 ay önce belirlenmiş olup salgın halen devam etmektedir, dolayısıyla bu virüsün yaptığı hastalıkla ilgili tüm bilgiler şu ana kadar elde edilebilmiş verilere dayanmakta ve daha fazla veri geldikçe güncellenmektedir. Şu ana kadar tanımlanmış olgulardan elde edilen veriler COVID-2019'a neden olan SARS-CoV-2'nin solunum yoluyla bulaştığını göstermektedir. Bu virüsün cansız yüzeylerde uzun süreli yaşaması mümkün olmadığı için, hastalığın görüldüğü ülkelerden gelen kargolarla vs tür bir bulaşma tanımlanmamıştır.

Hastalık, 2-14 gün süren bir kuluçka süresinden sonra birden başlayan yüksek ateş (39 derece), öksürük, nefes darlığı, halsizlik ve kırıklık yakınmalarıyla ortaya çıkmaktadır. Bazı hastalarda boğaz ağrısı, burun akıntısı, ishal de olabildiği bildirilmiştir. Hastalığın bazı insanlarda hiçbir belirti vermeden de (asemptomatik) seyredebileceği görülmüştür.

Günümüze kadar tanımlanmış olgularda ölüm oranı %2-3 civarlarında belirlenmiş olup, bu oran SARS ve MERS'ten oldukça düşüktür (sırasıyla %10 ve %35). Ek olarak şu ana kadar belirlenmiş COVID-2019 olgularının genellikle hastaneye başvuran ağır hastalar olduğu, belirtisiz seyreden olguların bu hesaplamalarda pek yer almadığı düşünüldüğünde ölüm oranının %2'den daha düşük olacağı da öngörülmektedir. Eldeki veriler, hastalığın özellikle yaşlı ve ek başka hastalıkları (diyabet, bağışıklık baskılayan hastalıklar, akciğer hastalıkları, organ yetmezlikleri, kanser vb) olan kişilerde daha ağır seyirli ve ölümcül olabileceğini göstermektedir.

COVID-2019 için kesin etkili olduğu gösterilen bir ilaç olmamakla birlikte, geçmişte farklı mikroorganizmalara karşı kullanılan bazı antimikrobik ilaçların bu virüsüne karşı da deneysel

ortamlarda etkili olabildiği görülmüş ve bu ilaçlar başta ağır seyirli olgularda olmak üzere bazı hastalarda kullanılmıştır.

Olguların ilk ortaya çıktığı ve şu ana kadar en fazla olgunun belirlendiği Çin'de yetkililer, salgının hızının azaldığını bildirmiş ve Mart sonu veya Nisan ortasında da bu bölgede kontrol altına alınacağını hesapladıklarını ifade etmişlerdir. Ancak İran, Güney Kore, İtalya gibi bazı ülkelerde, salgının ilk ortaya çıktığı Çin'le ilişkisi olmayan, ülke dışına çıkmamış insanlarda da hastalık tanımlanmış olup, bu durum salgının diğer ülke ve bölgelere de yayılımı ve küresel salgın (pandemi) riski konusunda ciddi endişelere neden olmuştur.

Ülkemizde henüz tanımlanmış bir olgu yoktur. Ancak ülkemiz de diğer tüm ülkeler gibi COVID-2019 salgını riskiyle karşı karşıyadır. Salgının başlangıcından itibaren şüpheli olguların girişlerinin sınırlandırılması, şüpheli olguların erkenden saptanması ve izolasyonu, hastalığın tanısının hızla konularak hastanın izolasyonu ve temaslıların takibi, olası salgın senaryolarına göre alt yapı değerlendirmeleri, ek hastane seçenekleri, malzeme ve ekipman gereksinimleri belirlenerek, olası çözümler oluşturulması gibi çalışmalar Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu salgının ilerleyen günlerde ne şekilde seyredebileceğine dair elimizde belli veriler olmasına karşın, gerçek durumun nasıl olacağını tamamen öngörmek söz konusu değildir ve alınacak ek önlemler, çok yakından durum değerlendirmesi yapılarak gereğinde güncellenmelidir. Bu amaçla, tanı testlerinin miktarının artırılması ve bu testlerin ülke genelinde çok sayıda laboratuvarda yapılabilir olması gelecek kurgusu açısından önemlidir. Sağlık çalışanlarının hasta insanlara bakarken kullanacağı kişisel koruyucu malzemelerin, son zamanlarda fırsatçı bazı kişi ve kurumların bu ürünlerin fiyatlarında yaptığı fahiş artışlar ve bazı sağlık kuruluşlarının malzeme alma kapasitelerindeki yetersizlikler de dikkate alındığında, merkezi otorite tarafından tüm sağlık kuruluşlarına yeterli miktarda dağıtılması da önemli bir diğer konudur.

Hastalıktan korunmak için henüz bir aşı söz konusu değildir. Çinli yetkililer, geçtiğimiz hafta içinde laboratuvar çalışmalarını tamamladıkları bir aşının klinik çalışmalarına Nisan ayı itibariyle başlayacağını bildirmiş olmakla birlikte, bu klinik çalışmaların yapılma süresi nedeniyle 1 yıldan önce insanlara uygulanabilir hale gelecek bir aşının geliştirilmesi beklenmemektedir. Bu nedenle korunmada şimdilik en etkili yöntem virüsle (hasta kişilerle) temas etmekten kaçınmaktır.

Kalabalık ortamlardan mümkün olduğunca kaçınılması; zorunlu olmadıkça hastanelere gidilmemesi; ellerin sık sık (özellikle toplu taşıma kullandıktan, kalabalık yerlerde bulunduktan sonra olmak üzere) su veya sabunla yıkanması veya görünür kirlenme yoksa %60-80 alkol içeren solüsyonlarla 30 saniye ovuşturulması; ellerle ağıza, buruna, gözlere dokunulmaması; hapşırık, öksürük vb belirtileri olan kişilere 1 metreden fazla yaklaşılmaması; ateş, hapşırık ve öksürüğü olan kişilerin evde kalması ve mümkün olduğunca diğer insanlarla temasını kısıtlaması; hapşırık ve öksürük görgü kurallarına uyulması (ellere asla hapşırılmaması, mümkünse bir kağıt mendile hapşırıp, mendili attıktan sonra ellerin yıkanması veya alkollü solüsyonla ovuşturulması veya mendile ulaşılamıyorsa el yerine kola hapşırılması); hastalık belirti ve bulguları olan kişilerin özellikle başka kişilerin bulunduğu ortamlara girecekleri zaman tıbbi maske takması, aynı şekilde hastalık belirtileri olan kişilere evde bakan kişilerin de bu tür maske takmaları ve maskeler kirlendikçe bağlantı yerlerinden tutup açarak atmaları ve sık sık el yıkamaları veya alkollü solüsyonlarla el ovuşturmaları; ateş, öksürük, nefes darlığı semptomları olan kişilerin bir tıbbi

maske taktıktan sonra bir sağlık kuruluşuna başvurması gibi önlemlere uyulması önemlidir. (Toplumda tüm bireylerin maske takmasının, SARS-CoV-2'nin kişiler arasında bulaşmasını azaltacağına dair bilimsel bir kanıt yoktur).

COVID-2019'un görüldüğü ülkelerde bu hastalık açısından risk altında olan bir grup da sağlık çalışanlarıdır. Şu ana kadar dünyada yaklaşık 2.000 sağlık çalışanına COVID-2019 bulaşmış olup, 6 sağlık çalışanı bu hastalıktan hayatını kaybetmiştir. Bu nedenle, bu tür hastalara bakım verecek sağlık kuruluşlarında gerek sağlık çalışanlarına, gerekse hastanede yatan diğer hastalara bulaşmanın engellenmesi için uygun infeksiyon kontrol önlemleri alınmalıdır. Acil birimlerinde, uygun belirtileri olan hastalardan COVID-2019 olma olasılığı bulunanların erkenden tanınması özellikle önemlidir, bu nedenle uygun belirtileri olan hastalarda hastalığın olduğu yerlere seyahat öyküsü hızla sorgulanmalıdır. Bu tür bir öykü veren hastalara hemen bir tıbbi maske takılarak, hasta tek, iyi havalandırılan, kapısı kapatılabilen bir odaya alınmalı; muayene ve diğer işlemlere burada devam edilmelidir. Hasta odasına girecek sağlık çalışanları standard, damlacık, temas ve özellikle bazı işlemleri yaparken hava yolu izolasyon önlemlerine uymalıdır. Bu önlemlerin neler olduğuna, Sağlık Bakanlığı Koronavirüs Rehberi'nden ulaşılabilir. Bu tür hastaların en kısa sürede Toplum Sağlığı Merkezlerine bildirimini yapılması, temaslıların hızla saptanarak izole edilmesi ve hastalığın yayılımının bu yolla engellenmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Diğer bütün salgın durumlarının kontrolünde olduğu gibi muhtemel bir COVID-2019 salgınına en az zararla atlatabilmek için en önemli mesele tüm toplumun paniğe kapılmadan, aklın ve bilimin yolunda gerekli tedbirleri alarak, bilim dışı önerilere ve kişilere prim vermemesi, çevresindeki diğer kişileri de düşünecek şekilde sorumlu davranması ve yardımlaşmasıdır.

İstanbul Tabip Odası ve Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği olarak toplum sağlığına yönelik her türlü sorumluluğumuzu yerine getirmeye ve konuyu yakından takip ederek bilgilerimizi kamuoyuyla paylaşmaya devam edeceğiz.

Saygılarımızla.

İSTANBUL TABİP ODASI **TÜRK KLİNİK MİKROBİYOLOJİ VE İNFEKSİYON HASTALIKLARI DERNEĞİ**